

Narodna lista:

Prvo leto . . . K 50—
 Druge leta . . . 20—
 Četiri leta . . . 13—
 Cena za Jugoslavijo:
 Prvo leto . . . 60—

Posamezne številke
 na štiri straneh 60 v.

Uredništvo i. upravništvo:
 Maribor, Koroška ulica
 št. 8. — Telefon št. 220.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Inserati ali oglašila
 se računajo po K 1.20
 od enoredne peščice
 pri večkratnih oglašitvah
 —————
 popust. ————

„Straža“ izhaja v ponedeljek, sredo in petek.
 Rokopisi se ne vračajo.

Z uredništvom se more govoriti vsak dan od 11. do 12. ure popoldne.

144. številka.

Maribor, dne 29. decembra 1920.

Letnik XII

Na razpotju.

Boža Savič, eden izmed najuglednejših srbskih časnikarjev, je priobčil s svojim podpisom v dnevniku „Balkan“, glasilo desnega krila radikalne stranke, v božični številki članek pod naslovom „Razočaranje“, v katerem piše med drugim:

„Velike nade sem stavil na prečanske intelektualce (razumnike). Mislil sem, da prinesejo v naš državni in društveni organizem mnogo ljubezni, mnogo energije in talenta, in tako so se nadejali tudi mnogi drugi srbski rodoljubi.

To je bil naš sen, naša nada, toda kakšno razočaranje!

Niti enega samega talenta, da ne rečem genija, a niti enega nekoliko silnejšega človeka nam niso dali ne samo naši bratje Srbi z one strani Save in Donave, nego niti Hrvati, pa tudi ne Slovenci.

Kje so oni državniki, katere smo tako željno pričakovali, kje so oni veliki rodoljubi, da obranijo, kar so veliki srbski junaki, živi in mrtvi, izvojevali, boreč se proti silnim neprijateljem?

Vse se je razšlo samo na prepiranje, samo na lov za oblast, na pogon za bogastvo, a ničesar več.

Del naših bratov Hrvatov je šel še dalje. Čudili so se junaštvu in samozatajevanju srbskega vojaka in srbskega oficirja, čudili so se vojskovodjam, s katerimi bi se ponašali tudi največji narodi, čakali so, da jih mi rešimo stare Avstrije, čakali, da jih rešimo tudi zahrbtnih Italijanov, med tem pa držali sekiro za hrbtom, da nas udarijo po glavi.

Da, da, po glavi! Da, žalostna usoda velikega razočaranja za srbski narod! Nikdar nikjer prijatelja, a tudi sedaj ista usoda!

Od najpriprostejših naših seljakov sem slišal besede bratstva za Hrvate in Slovence, vsako je bil pripravljen na žrtve iz ljubezni do sloge, toda sedaj se vzdiga vsakemu zdih iz prsi, kakor da dvomi nad uresničenjem.

Resničnost je žalostna, niti približna našim splošnim nadam. Ali ni žalostno, da ti rodni brat koplje najglobokejši grob!

Ali res nima cela kraljevina SHS človeka velike umstvene in moralne vrednosti? Neverjetno, toda snho dejstvo nas bje v obraz s celo svojo robotostjo, da moramo obupavati, ker je to žalibog istina.

Morebiti pridejo drugi ljudje večje umstvene in moralne sile, pravi državniki, kajti bil bi veliki greh, ako se nam ne uresniči niti ena naša nada.

Narodu je treba odpirati oči, da med Hrvati nima prijatelja. Vsaj v večjem delu hrvatskega naroda ne. Mora spoznati, da je pred nami borba za našo dedovino, kajti Hrvati so mnogo pozabili in zahtevajo tudi one dele našega telesa, do katerih nimajo nobene pravice, ker jim jih je dala Avstrija, da bi upropastila srbski narod.

Ne damo jim več niti enega Srba, da ga nazivajo Hrvata, da ne govorimo o celih okrožjih in pokrajinah, katerih se laste.

Potisniti jih moramo v njihove prave meje, da vidimo, kako so majhni in slabi. Občutiti morajo, da samo v zvezi z nami nekaj pomenijo, ker se okrog nas in njih povsod sami neprijatelji.

Dosti je bilo naših sanjarij, odslej potreba, da se podamo na realno politiko, gledati moramo, da kolikor mogoče dvignemo srbski narod

in okrepimo našo domovino, da nam nobeden Radič ne more škodovati, pa naj nam grozi kolikor hoče.

Vse je mogoče doseči, samo več rodoljubja je treba in sloge pri naših državnikih. Doživeli smo velika razočaranja, poprimimo se dela, da popravimo stare pogrškel!

Iz teh jedrnatih in jasnih besedi nam odseva mišljenje srbskega človeka. Srbi so razočarani, ker novo osvobojeni kraji niso dali nobenega velikega državnika. Pri nas se je ponovilo, kar se je zgodilo leta 1848, da velika doba ni našla velikih ljudi. Če pogledamo može, ki so kot narodni zastopniki prišli v Beograd, vidimo, da novi kraji res niso dali mnogo velikih talentov. In vendar bi bili morali gledati, da pošljemo vse, kar je najboljšega in najčistejšega! Ideologija, katero so prenesli preko Save in Donave, je ozka in brezplodna. Eni žive še v starih državno-pravnih teorijah, katere je že davno prečrtal čas, drugi se opajajo s teoretičnimi sanjarjami, katerih ni mogoče presaditi na polje politike, tretji se še niso odučili nekdanje avstrijske ideologije.

Srbi so se razočarali nad Prečanjli, ker najdejo pri njih premalo talenta in rodoljubja. Iz tega razočaranja se je porodil načrt, da se potegne nazaj na srbsko stališče, Slovincem in Hrvatom pa dajo občutiti svojo lastno slabost. To je dejstvo, s katerim moramo računati.

Naš program je pokrajinska avtonomija, katere ne zahtevamo iz nobenih državno-pravnih in plemenskih, ampak iz čisto praktičnih in državnotvornih razlogov. V tem oziru bi bili morali priti v Beograd z nekim skupnim minimalnim načrtom. Ta načrt bi moral biti tak, da bi bilo mogoče zanj pridobiti vsaj dober del Srbov iz kraljevine. Toda v tem oziru ni bilo nobene enotnosti. Pojavile so se vse mogoče struje od centralizma preko federalizma do zveze nevtralnih republik. Nasproti temu kaosu idej se je porodil pri Srbih odpor, Srbi se sedaj umikajo nazaj na srbsko stališče.

Sedaj stojimo na razpotju. Na eni strani se pojavljajo obrisi koalicije med centralisti in srbsko strujo; na drugi strani cela vrsta strank in stranic z najbolj različnimi in nasprotnimi načeli, deloma celo takimi, da stoje popolnoma izven realnih tal. Pride čas, ko bo zgodovinar zapisal, da je edini politični talent, katerega so poslali Prečani v Beograd, bil dr. Korošec. Imel je načrt avtonomije, katerega bi bil pripravljen vsprejeti najboljši del Srbov. Slovenci in Hrvati niso znali stopiti v enotno fronto, znaten del se je odmaknil z realnih tal in potisnil nazaj tudi Srbe, ki so nam šli nasproti. Nismo se zavedali, da smo majhen del države, ki mora računati s silami, katere prihajajo v poštev. Stojimo na razpotju kolikor bolj krenemo na levo, toliko bolj pojdejo drugi na desno in toliko bolj se odmaknemo od naših teženj. Država obstoji in bo obstojala, če ne z našo pomočjo, pa brez nas, a lahko tudi proti nam!

Bankerot Avstrije.

Avstrijska krona, ki je še pred par dnevi vsaj deloma notirala, ne bo glasom brzozavnih poročil sploh nič več prišla na borzah inozemstva v poštev. Življenje nezmožna republika stoji pred pogubnim polomom, in čeprav se trudi njeni državniki, rešiti in reševati kar se da, je to vendar nesmiselno, ker ni nobene sile, ki

bi zamogla zaježiti mogočno lavino — gospodarski bankerot.

Te vrstice so namenjene onim, ki upajo, da se izvede v naših severnih slovenskih krajih plebiscit. Tistim, ki sanjajo v svoji domišljavosti o spojitvi dravske kotline z materjo „Avstrijo“, svetujemo, da si ogledajo žalosno sliko avstrijskih financ, ki jo prinašajo nemški listi v tako verni in jasni obliki. „Neue Freie Presse“ prinaša v svoji številki od dne 19. t. m. zanimiv, obenem pa obupen članek, v katerem razpravlja člankar o žalostnem finančnem stanju republike. Komur ni jasno, kaj se godi v Avstriji in kdor je še v svojem renegatstvu res slep, da neče izpregledati, kam plove ta državna barka, temu je priporočati, da čita to jeremijado nekaj tako oholega nemškega lista.

Člankar piše med drugim: „Danes ne kaže moralizirati, potrebna je nabava denarja, da bo država zamogla plačevati uradništvo, nakupiti potrebno množino živil, s katerimi bo poskusila utešiti glad širokih mas prebivalstva. Cene kruha se že dvigajo, ker ne zamoremo prevzeti strašnih bremen, v nevarnem gibanju stavek pa se prikazujejo prvi znaki socialnega razpada. Novega leta ne smemo zapravljati tako, kakor smo storili to s starim, moledovanja za inozemskimi krediti pa so duševno in finančno nemogoča. Predvsem morajo velesile uvideti, da so bili vsi doseđanji napori zaveznikov nezadostni. Vzhodna Evropa je danes finančno razvalina. Poljska, Madžarska in Rumunija ječijo danes istotako pod onim pritiskom, ki ga čutimo, in ta cona pogina, to nekrotično omrežje zastruplja celo telo. Zdravi narodi morajo bolnim pomagati enkrat, toda energično, sicer se zavlačuje preteči bankerot in je zlo tem težje izlečiti.“

Kar je zatrjevala „Neue Freie Presse“, je resnica. Ako nadalje pomislimo, da cirkulira v mali republiki Avstriji toliko milijard papirnatega denarja, kolikor ga je krožilo pred polomom v pokrajinah cele Avstro-Ogrske monarhije, si lahko živo predstavljamo plačilno moč avstrijskega papirja. Dne 18. t. m. se bili prisiljeni, zvišati cene hlebkcu kruha od 6 na 8 K; to pa s krepkejšo pritignitvijo premožnejših slojev. Ker je Dunaj okužen z raznimi „Strajkbacili“, ni izključeno, da bodo peki zahtevali zvišanje mezd in posledica bo, da bo avstrijska vlada morala moko prepuščati pekem brezplačno in plačevati razentega za napravo kruha še posebno doklado. V tem slučaju gre za svote, ki bi prekašale mesečno dve milijardi. Pot, po kateri stopa danes gospodarska Avstrija, vodi v popolni bankerot. Navzlic temu, da vedo naši obmejni Nemci in nemškutarji za vse nadloge, ki tarejo ubogo sosodno deželico, se vendar najdejo med njimi gobeždači, ki sanjajo o plebiscitu v našem severnem ozemlju Pribijamo, da je to utopija. Dozdeva se nam logično, ako se ogrevajo za to idejo ljudje, ki sedijo v uredništvih vsenemških listov v Gradcu. Čudno in značilno pa je, da se veselijo (seveda zastoj) iluzornega glasovanja ljudje, ki se niso, niti se ne mislijo poslužiti opcijskega prava in so de facto jugoslovanski državljani.

In čeprav se ima Avstrija boriti s tolikimi težkočami, še vendar tamošnji nacionalisti niso povabili svojih glav in rujajo vsaj na tihem proti nasledstvenim državam nekdanje monarhije. Avstrija je sicer sprejeta v zvezo narodov, predlogi pa, ki jih namerava glasom poročil dunajskih listov v Ženevi staviti glede plebiscita v dravski in mežiški dolini, niso nič manj kot pia desideria marsikaterega Pangermana tu in onstran Mure.

Avstrija je danes mala razvalnica nekdanje mogočne stavbe. Tista Avstrija, ki se bori za svoj obstanek, ki leži takorekoč v agoniji, nam ni več nevarna. Nasledstvene države nekdanje monarhije so činitelj, s katerim bodo morale zavezniške velesile računati, kadar bodo reševale gospodarski problem premagane Avstrije. Prišli bodo časi, ko nas bodo krvavo rabili. Ako bi pa iskala Avstrija radikalno rešitev svoje gospodarske krize v spopitvi z Nemčijo, bi nam to dejstvo le koristilo. Zavezniki bi uvideli, da je Nemčija, ki ima strategična opirališča na Karavankah, nevarnost za srednjeevrop. mir; zaježitev vsenemške ekspanzije pa bi potem zaključila pravno veljavna osvoboditev naših tužnih, koroških rojakov-trpinov. Italijo veže danes rapalska pogodba, in nam ta velesila takrat ne bo delala ovir, ko bomo pošiljali svoje Malgaje v prelepo Koroško. — Oholi politiki nekdanje Avstrije, deli velike „hrbtenice“, kakor so nazivali nemške stranke, so prisiljeni, iskati kot državni možje male in neznatne republike, pomoč cele Evrope. Ena beseda je, ki razburja onstran Mure vso javnost, to je: bankerot. Ta pa je neizogiben.

M. G.

Politični pregled.

Jugoslavija.

Prihodnja seja konstituante bo takoj po sestavi nove vlade. Na tej seji se bo čital prestoni govor, na drugi bo podala nova vlada svojo deklaracijo, na tretji bo izvoljen ustavotvorni odbor in odbor za spremembo poslovnika. Seje bodo nato odgodene za 20 dni in bodo delovali samo odbori.

Glede pogajanj za sestavo nove vlade je bil že skoro dosežen sporazum med radikali in demokrati. Bili so že tudi porazdeljeni vsi portfelji razun agrarne reforme. Na prepiru ali naj pripade ministrstvo agrarne reforme radikalom ali demokratom so se pogajanja prekinila in je Pašič vrnil regentu mandat za sestavo vlade.

Proti zahtevi radikalov za posest portfelja agrarne reforme je odločno nastopila demokratska skupina bivšega finančnega ministra Veljkoviča. Sedaj po prekinjenju pogajanj zahtevajo demokrati razpust konstituante in nove volitve.

Največji strah demokratov po prekinjenju pogajanj je Protič, ki bi znal sedaj potegniti za seboj večino radikalnega kluba.

Sprememba poslovnika je gotova stvar in so o tem fakti že uverjeni vsi politični krogi.

Italija.

Na pritisk naše beograjske vlade se je odločila Italija, da nastopi resno napram d'Annunziju. D. Annunziju je bil rednim potom pozvan na predajo mesta, ker se ni pokoril temu pozivu, se je začela blokada Reke, tej je sledila zasedba mesta od strani italjanskih regularnih čet, ki so po kratki borbi 28. t. m. zasedle Reko. Rimska poročila javljajo, da so se d'Annunzijeve arditice precej upirali in da imajo vladne čete 300 mrtvih? in 100 ranjenih. Tudi o d'Annunzijeve ranjenju in celo smrti se širijo vesti. Medtem ko se italijanske čete borile za posest Reke, je italijanska ladja „Andrea Doria“ obstreljevala poslopje reške komande in tudi 2 d'Annunzijeve torpedovke, ki ste nameravali pobegniti v resnosti položaja.

Reški župan je pozval generala Caviglia na razgovor v svrhu mirovnih pogajanj. General je pristal na poziv o pogajanjih, a odklonil ustavitve sovražnosti.

Vesti o resnem nastopu Italije napram D'Annunziju so izvajale v Trstu, po mestih Julijske Benečije, Milanu in v Turinu ceste demonstracije nacionalistov napram Giolittiju in vladi. V Trstu je prišlo do strelav med Karabinieriji in demonstranti. Število mrtvih in ranjenecv še ni ugotovljeno. Čez Trst in Julijko Benečijo je proglaseno vojno stanje z najstrožjo cenzuro za časnike.

Volitve v novopridobljenem italjanskem ozemlju bodo marca.

Mađarska.

Od bivših Kuvonih ljudskih poverjenikov so v Budimpešti obsidili 4 na vešala, 6 pa na dosmrtno prisilno delo.

Nemčija.

Nemčija je od premirja do danes izročila zaveznikom 41.000 topov.

Politična poročila.

Samostojna in vstop v vlado. Beograjska poročila z vso odločnostjo trdijo, da se potegujejo zemljoradniki za vstop v vlado. Glavni priganjači za ministruvanje zemljoradnikov so naši samostojneži. Mi se nikakor ne čudimo pohlepu samostojnih po ministrskem stolcu, ker so vendar g. Urek, Drofenik in Mrmolja bratci demokratskih izvoznicarjev ala dr. Kramer. Samostojni upajo, da bodo po demokratskem receptu proste trgovine zasedli kak portfelj, ki jim bo založil „Kmetijski list“ in „Ekonom“ z nekaj vagoni plesnjive koruze. Samostojni bi radi zakrpali svoje vedno prazne žepce z nekaj stotisočaki minljivega mamona, samo da bi vrgli vsaj nekaj peska v oči svojih pristašev, ki pričakujejo od zastopnikov „stare pravde“: konec davkov, konec militarizma in pečene golobe. Borba Samostojne za ministrski stolček smrdi po demokratskem — državnem strupu izvoznicarstva.

Socijalistična republika. Ob času volitev so vabili naši socijalisti po Sloveniji svoje „krape“ v svoje republikanske mreže z vabo: „Hoch die Republik!“ Koliko resnosti da so polagali socijalisti v ta republikanski klic, kaže dovolj jasno nastop socijalistov v konstituenti. Gospodje rdeče barve so koj med prvimi položili prisego kralju in pristali na centralistični ustavni načrt. Hoch die Republik! Potem pa pri prvi priliki v najbolj nedemokratski žakelj, ali to ni demagogija, kakoršne so zmožni edinole Kristani, četuji so se socijalistično „izkristalizirali“ v Ameriki?

Politični komisarijati. Vlada bo ustanovila na važnejših obmejnih mestih politične komisarijate, kjer se bo vodila evidenca oseb, ki odhajajo in prihajajo v državo.

Dnevne vesti.

Vendar enkrat uspeh. LDU Maribor, 29. dec. Uradno se objavlja: Na tozadevno vprašanje razmejitvene komisije med Jugoslavijo in Nemško Avstrijo je odločila pariška konferenca veleposlanikov, da ima kot izhodišče za ureditev meje med Sv. Duhom in Muro služiti križišče razvodja med Dravo in Sakovo z administrativno mejo med okrajema Maribor in Lipnico, t. j. približno 200 m vzhodno od cerkve Sv. Duha. Nadalje je veleposlaniška konferenca odločila, da se smejo na administrativni meji med Sv. Duhom in Muro izvršiti po potrebi malenkostne izpremembe. Na temelju te odločbe so se dne 28. t. m. vršila med jugoslovensko in avstrijsko delegacijo pogajanja, ki so, izvzemši majhnih delov, dovedla do načelnega sporazuma. Natančno določitev meje v mejnem odseku bo izvedlo tehnično osebje obeh imenovanih delegacij po zemljeknjižnih podatkih, nakar se bo izvid razmejitve objavil.

Iz koroškega „vil j ta“. Zaveden pliberški Slovenec nam je poslal ganljivo pismo, iz katerega posnamemo sledeče: „Nemci nas hočejo zazibati v kulturno spanje. V ta namen so nam v Pliberku orožniki na lastno pest prepovedali vsako gibanje v Izobraževalnem društvu, čeprav je okrajai glavar obljubil, da smejo društva delovati naprej, dokler bi se to izrecno ne prepovedalo. V šolah delijo mladini nemške brošure, polne nesramnega hujskanja proti Slovincem. Ljudstvo je zbegano in potrto, cerkve vedne bolj prazne, ker si noben Slovenec ne upa na cesto; izpostavljeni so naši rojaki psovovanju in pretujam, oko se pokažejo. Dan za dnevom čutimo pomanjkanje živil bridkeje. V Celovcu izdajajo sedaj listič „Koroška domovina“, ki je pisan v ogabnem Štajerčevem slogu in je obenem dušvna hrana nemčurskih barab. Delijo ga v velikih množinah brezplačno med ljudstvo. Slovenci še nismo obupali in vedno molimo, da bi nas ljubi Bog prav kmalu odrešil iz te strašne sožujosti, v katero nas je pahnila nesramna plebiscitna goljufija. Kadar smo sami, si pač še zapojemo kako slovenske pesem, da se naši vedno resni obrazi vsaj za hipec zjasnijo. So pa tudi ljudje, ki niso več veseli, odkar je minilo glasovanje.“ To je verna slika životareja naših rojakov onkraj Prevalja. Pri nas pa oblasti ne vidijo rovarjenja naših nemškutarskih petelinov, ki kujejo razae protidržavne naklepe tu in onstran meje. Tudi mi bi se lahko „revanžirali“ za muke, ki jih morajo naši bedni sorojaki na Koroškem pretrpeti.

Župnik Treiber, znani zaslužni rodoljub v Št. Rupertu pri Velikovcu se je tik pred prazniki moral umakniti pred podivjanimi Nemci v Maribor. — V Št. Pavlu v Lav. dol. so pred kratkim benediktinci s svojimi gojenci priredili slavnost ujedinenja Koroške. V zavodu oskrbujejo gospodinjstvo slovenske šolske sestre iz Maribora. Nemški petelini so nezaslišano pri tej svečanosti sramotili Slovence in uboge sestre so morale biti navzoče. — Plebiscitna komisija je pred svojim odhodom zabičala, da se radi plebiscita ne sme nikomur nič žalega storiti. Nemci pa po svoji volji pobijajo, izganjajo in samotijo naše ljudi, naš delegat v Ženevi pa pred zastopniki celega sveta hvali Avstrijo kot lojalno sosedo. V resnici je obupati nad modrostjo naših diplomatov in političarjev!

Nemškutarska drznost. V Gradcu so zborovali dne 26. t. m. v sejni dvorani „Südmarke“, nemškutarski zastopnik mesta Ptuj in ptujskega okraja. Stavili so zanimivo resolucijo v imenu celokupnega prebivalstva, ki ga zastopajo, da naj avstrijska vlada in štajerska deželna vlada zahtevata na konferenci zveze narodov plebiscit za omenjeno ozemlje, ki naj se priklopi oni državi, za katero bi se odločilo ljudstvo. — To je višek vse nesramnosti! Ali spijo naše varnostne in politične oblasti ptujске, da se zamore ta gadja zalega neovirano vozariti preko meje? To resolucijo ptujске nemškutarije kličemo v spomin g. glavarju dr. Pirkajerju.

Dr. Karel Kramer. (1860 — 1920). 27. t. m. je dopolnil ta mož, ki je igral v politični borbi za svobodo čehoslovaškega naroda velike vlogo, svoje 60. leto. Radi svojega slovanskega naziranja je bil med vojno obsojen na smrt, a so ga pomilostili, čim je izbruhnila ruska revolucija.

Elektrika v celjski kotlini. V Celju se je pred Bož čem vršilo važno zborovanje raznih korporacij in podjetnikov zaradi elektrifikacije sodnih okrajev: Celje, Laško, Vransko, Šoštanj, Konjice, Šmarje in Rogatec. Falska elektrarna bi imela zgraditi glavni vod z napetostjo 80.000 voltov. Delo, s katerim bodo pričeli že v spomladi, bo do je seni 1921 že končano. V Celju bodo v to svrhu zgradili veliki transformator. Snuje se deiniška družba z 11—12 milijoni kron.

† Umril je dne 18. decembra t. l. v Rožičkem vrhu župnija Sv. Jurij ob Ščavnici daleč na okrog znani ter obče spoštovani gospodar Simon Herman. Da ga je vse spoštovalo, je pričal njegov pogreb, katerega se je udeležila velika množica ljudstva. Svetila mu večna luč!

Pomoč dijakom-visokošolcem. Slovenska dijaška zadruga v Pragi nam je poslala dopis, v katerem nas obvešča, da je bilo primoranih 70 slovenskih akademikov, ostati čez Božič in Novoleto v Pragi, ker nimajo potrebnega denarja za vožnjo. Dijaki so to, ki niso obhajali božičnih praznikov pri bogato obloženih mizah, kakor so to lahko storili njihovi srečnejši tovariši na domačih v-enuči iščih. Spomnite se jih v teh dnevih z vašim prispevkom za „Slovensko dijaško zadrugo v Pragi“ na naslov „Jadranske banke v Ljubljani“, kjer ima organizacija odprt račun.

Las nik ovce, kje si! Povodom zadnjega sejma, v Slovengradcu ki se je vršil dne 19. novembra t. l. v Slovengradu, je izgubil neznan posestnik 1 ovco. Lastnik se je glasom večkratnega javnega razglašal pred cerkvijo pozviljal, da si pride po ovco k mestno občinskemu uradu. Ker se pa do določenega roka ni nihče oglasil, bila je ovca na javni dražbi prodana ter se izkupiček deponiral začasno pri prej imenovanem. Lastnik se še enkrat opozarja da nemudoma poravna zadevo pri mestni občini Slovengradec, ker drugače izgubi lastninsko pravico.

Tobačna glavna zaloga v Laškem je do 25. januarja 1921 vnovič potom javnega natečaja razpisana. V enoletnem času se je v tej zalogi oddalo tobačnih materialij za 3.438.867 K 31 v kupne cene, v založno trafiko pa po konzumantski ceni računeno za 593.127 K 62 v, na kar je založniku pripadel trafikaantski dobiček 49.179 K 68 v. Dosedanja založniška opravilna je znašala 13%. Natančnejši podatki se izveje pri finančnem okrajnem ravnatelstvu v Mariboru in pri oddelku finančne straže v Laškem. Položiti se mora, predno se ponudba izroči 34.400 kron jamščima.

Pilja ya tobačnih nasadov. Izdana je naredba, ki določa množimo tobaka, ki se lahko pribednje

leto pridelava v posameznih okrožjih. Do 31. jan. 1921 se morajo vložiti prijave tobačnih nasadov. Po omenjenem roku se ne bo upoštevalo vloženih prijav. Iste se morajo vposlati upravi državnih monopelov.

Monopol. Dosedaj je uveden v naši državi monopol na sledeče predmete: tobak, sol, vžigalice, petrolej, cigaretni papir, saharin in na razne umetne sladke stvari.

Pobuna bosanskih seljakov. Komunisti so pobunili v tuzlanskem okraju ponekod seljake. Tolpa je bila oborožena s puškami in strojnimi, ter se je spopadla z orožniki, ki so imeli dva mrtva. Šele vojaštvu se je posrečilo vzpostaviti red.

Nova kolajna. Regent je podpisal naredbu o ustanovitvi spominske kolajne 1914—1918. Pravico, isto nositi, imajo vsi oficirji, podoficirji in vojaki, ki so služili od leta 1914 do 1918 v srbski vojski. Kolajna se naziva uradno: „Spomenica iz rata za oslobodjenje i ujedinjenje 1914—1918.“

Naba a kmetijskega orodja. Te dni je odpotoval šef kmetijskega odseka, Dragomir Ilič, v London, da prevzame kmetijsko orodje, določeno za pokrajine, ki so bile med vojno opustošene.

Vrnitev vpljenjenih lokomotiv. Ministarstvo saobračaja odpošlje 3. januarja odposlance v Aspang ki imajo nalogo, prevzeti od Avstrijcev 13 lokomotiv in 55 vagonov, katere so uplenile avstrijske čete za časa okupacije Srbije ter jih odvedle na Dunaj.

Slabi časi za čevljarstvo. Domač čevljarški mojster nam piše: Odkor ima sosednja N. Avstrija tako slabo valuto, je zdel hud udarec slovenske čevljarje. Vse hiti kupovat čevlje v N. Avstrijo, ker se tam z ozirom na valuto res kupi mnogo ceneje. Da bi se kdo od gg. demokratov, socijev ali komunistov, ki so ob volitvah z vsemi štirimi lovili naše glasove, brigal za zboljšanje našega težavnega položaja, jim še na misel ne pride. GG. demokrati pustijo, da smejo mesarji tirati ceno kožam kvišku, kakor se jim zljubi. Danes predajajo surove kože kar po 50—53 K 1 kg. Od kmeta pa jim kupijo za 12—16 K. Kje je veržni urad, da tega ne vidi? Pa tudi tovarnarji so krivi naše bede. 1 kg podplatov računajo 200—240 K. Stane jih pa k večjemu 140 K. Gg. demokrati, ta imate dovolj terena za vaše „delo“. Seveda, to bi vam nič ne neslo, zato pa nočete.

A et. cije čeških komunistov. Po poročilih „Narodne Politike“ je bilo do dne 24. t. m. aretiranih radi komunističnih spletk 1010 seb, ki so bile izročene praškim sodnijam. Tudi izročitev nekaterih komunističnih poslancev bodo oblasti zahtevale.

Stavka dunajskih poštarjev. Telefonski in brzojavni nastavljenici nameravajo uprizoriti stavko, ako jim vlada ne ugodí. Stavka bi imela pričetí dne 30. decembra.

Ponežení 1000 dinarski bankovci. Zagrebški policiji se je posrečilo aretirati družbo dunajskih falzifikatorjev, ki so imeli večjo množno 1000-dinarskih (4000 K) bankovcev. Falzifikati so slabi, se spoznajo na prvi pogled in nimajo vodotiskata.

Eno, dve in desetkronski bankovci. Finančna delegacija v Ljubljani obvešča, da so vesti, glasom katerih izgubijo omenjeni bankovci po 31. t. m. svojo plačilno vrednost, neistinite. Te bankovce bo vzela finančna uprava še le tedaj iz prometa, ko bo razpolagala z zadostno količino kovanega drobiža. Do tedaj pa veljajo eno, dve in desetkronski bankovci kot polnoveljavana plačilna sredstva, ki jih je dolžan vsakdo sprejemati. Izvzeti so poštni in brzojavni uradi, ki jih smnejo sprejemati pri enkratnem pologu samo v iznosu 10 K.

Znan ga ruskega pisatelja Maksima Gorkija. Je porinil Ljenin pod najstrožjo kontrolo. Prepovedal mu je obisk Italije in nadzira najstrožje vse osebe, ki občejuje z njim.

Poverjeništvó za kmetijstvo v Ljubljani. Je razpisalo tri mesta kulturnih tehnikov v X. oziroma IX. činovnem razredu državnih uradnikov in službo tehničnega risarja. En tehnik in en risar sta potrebna pri krajnem komisarju za agrarske operacije v Mariboru, dva tehnika pa pri poverjeništvu za kmetijstvo. Prošnje se vlagajo do 31. januarja 1921.

Orožnega zadružnega shoda v Ljutomeru. dne 6. januarja ne bo, v Ormožu se pa vrši dne 8. januarja v Kletarski zadrugi. Na shodu govori poslanec Vl. Pušenjak.

Iz Maribora.

„Tabor“ in nemštvo v frančiškanski cerkvi. (Nekaj odgovora.) Za Božič je prinesel „Tabor“ dopis, s katerim si je pritisnil nov pečat lažnosti in krivičnega obrekovanja in dal samemu sebi zopet precejšnjo breco; kajti osebo, katero napada, v Mariboru vsakdo pozna in ve, da je povsod vsled svoje ljubeznjivosti, postrežljivosti in nesebičnosti priljubljena in da ji ravno zato tako umazan list, ko je „Tabor“ ne more niti najmanj škodovati. Vsakdo ve tudi, da je ta oseba bolj narodna, ko vsa „Taborova“ žlahta, da je eelala v narodnem duhu in za narod že takrat, ko so „Taborovi“ poročevalci in uredniki še lizali Nemcem pete. Kdo prešteje pota, po katerih je hodil, da je bilo vsako leto dovolj otrok za prvi slov. razred, kdo prešteje prošnje in denar, s katerim je pridobival in podpiral deco slov. šole? Kje ste bili takrat, srake nemčurske s pavovim perjem jugosl. narodnosti in kaj ste storili? Vprašam „Tabor“, ne kot zagovornik in zaščitnik, ker vem, da ne bi bil dovoljenja, če bi se bil ponudil, ampak le, da pribijem laž: „Kedo vpeljuje nemško petje v cerkvi?“ Takega očitanja je zmožna samo brezvestna duša. Vsak stvaren presojevalec razmer ve, da imajo Nemci samo še vsako nedeljo nemško pridigo in zvečer litanije. Vse drugo je slovensko in za „Taborovo“ žlahto v najobilnejši meri preskrbljeno, da lahko stori svojo dolžnost. Seveda ta lepa „Taborova“ žlahta prihaja v cerkev zvečer, ko je nihče ne vidi; zato je cerkev vsak večer napolnjena s praznino same „Taborove“ žlahte. Križev pot je tudi nemški in nekaj altarnih prtov, kar še ni pokradenih, ima dvojezične napise. Če bi ti ljubi čitatelj videl, kako se topijo v solzah in potijo krvavi pot „Taborovi“ uredniki in dopisniki, kadar molijo križev pot in romajo v procesijah od postaje do postaje, te gotovo tako gane, da se boš čudil njihovi pobožnosti. Sicer pa, kolikor je meni znano, je za nov križev pot načrt že narejen in se zbira zanj, a da še ni nov, je vzrok, ker ni dovolj pod palcem, zastoj pa nihče nič ne da. G. Voglar in priveski, ki ste tako eminentno na „znotraj“ verni, kakor na „zunaj“ narodni, ko vašo naravno zavest tako nadvladuje navidezno katoličanstvo, priskočite na pomoč. Dodajte, kar še manjka in križev pot bo prej nov, predno si mislite. In vašim narodnim damam naročite, naj pridejo en popoldan in odstranijo nemške napise na altarnih prtih, katere so darovali trdi Nemci, ki bi tudi povedali, da že v tistih časih ni bil sprejet darovan prt s samo nem. napisom. Morda vas potem napišejo vse skupaj v župnijsko kroniko. „Tabor“ tudi piše o prazni cerkvi. Če bi sodili po njegovih praznih glavah, bi bilo zares vse ena sama praznota. Morebiti pa se postavi kakšen njegov urednik, da bo stvarnejše pisal, na Novega leta pred cerkev in bo štel polne glave od 4 zj. do 19. zv., ki prihajajo v cerkev. A to bi mu odsvetoval, ker bi mu sicer preveč bingljale velike številke pred očmi in bi ga še bolj zmešale. Računa pa lahko na pomoč krivcev germanizacije cerkve, ker so, kolikor jih poznam, usmiljene poštene slovenske duše. R. snicoljub.

Koroški večer. Tukajšnji koroški Slovenci, rodoljubi in rodoljubkinje, priredijo v torek dne 11. januarja 1921 ob pol 20 uri zvečer v veliki dvorani Narodnega doma slovesen koroški večer. Kot govorniki, deklamatorji itd. nastopajo koroški dijaki. Sodelovali bosta Glasbena Matica in vojaška godba. Odbor prosi, da se ta večer po možnosti naj ne vršijo druge prireditve. Za fina jedila in izborne pijače je poskrbljeno.

Slovesen Silvestro večer priredi svojim udom, njih obiteljim in posebej povabljenim gostom Slovska Čitalnica v Mariboru.

V korist Jugoslovanske Matice priredi dekliska in meščanska šola (Cankarjeva ul.) s pomočjo Mariborskega slovenskega ženskega društva dne 2. januarja 1921 ob 3 uri popoldne predstavo v gledališču. B. žične slike z deklamacijami. Spisala Ljudmila Poljanec. — Petje: Oskar D-v: Solospeve. Ribar: Božično pesmi Pec: Božično kolo, Ipavič: Sveti večer. — Spored: 1. Božič na bojišču; 2. Begunci pri jaslicah; 3. Božično kolo; 4. Sveti večer (živa slika) Sodeluje dijaški orkester pod vodstvom g. Zwirna. Operatne cene. Umetniška razsra v mariborskem kazinu ostane odprta in občinstvu na vpogled do 1. januarja 1921.

Razsvetljava na iborskih ulic je krasna, seveda samo v sredini mesta. Nehote moramo vprašati: Ali ne plačujemo vsi enako mestne davke in zakaj

moramo mi drugi bloditi že celo zimo po nerazsvetljenih ulicah? Sedaj slučajno ni bilo plina, a ko bode zopet plinarna razpolagala z zadostno množino premoga, bode torej dovolj plina tedaj pač smemo pričakovati, oziroma zahtevati, da se razsvetlijo tudi vse stranske ulice do polnoči. To je naravnost škandalozno, kako se prepušča razsvetljava mestnega teritorija „polni luni“, medtem ko gori elektrika po cele noči, a plin celo po nekaterih cestah po belem dnevu. Zabejavamo takojšnje odpomoči! Ne mislite, da je z razsvetljava Gosposke, Slovenske in Aleksandrove ulice ter Glavnega trga vže vse zgotovljeno. Nezmožnost činiteljev kaže tema na državnem mestu.

Nesramnost. Dogodil se je slučaj, da je v zadnjih dnevih obiskal sluga okrožne sodnije stranko v IV. okraju kjer je imel poiskati različne podatke v neki zadevi. Čeprav je mož imel opravka v slovenskem Mariboru in ne v kakem lačenbergerskem gnezdu in mu je vizitka na vratih dotične stranke povedala, da za istimi živijo Slovenci, je kljub temu v svoji nemškutarski navdušenosti pozdravil „Guten Tag“. V kratkem razgovoru ga je stranka mistificirala z nemščino, tako da je bil mož o „nemškem duhu“ družine popolnomo prepričan. In zgodilo se je nekaj neverjetnega. Sluga poduradnik kralj. okrožne sodnije je izjavil v blaženi nemščini, „da še ni gotovo, kam bomo pripadli in da je nemščina jezik, katerega ne smemo pozabiti, ker ga še bomo rabili.“ O „zavednih Slovencih“, slovenskem jeziku in vsem, kar je v zvezi s slovenstvom, je govoril ta človek v razaljšivem tonu. Dovoljujemo si vprašanje, naslovljeno na demokrasko gospodo pri okrožnem sodišču: kako dolgo še boste redili z denarjem jugoslovanskih davkoplačevalcev tega oznanjevalca pangermanskih idej?

Udodanie na pošti. Na poštne ura fu Maribor 1 (Glavna pošta) se bo odslej uradovalo samo od 8. do 16. ure. Stranke se opozarjajo, da se naj pošiljatve odpošljejo med 8. in 16. uro, ker je iz istih razlogov tudi kolodvorska pošta prisiljena, vzdrževati omejeni promet. Odhajajo mesto za brzovaje posluje na poštne uradu Maribor 1 nemoteno naprej.

Mestna blagajna in knjigovodstvo poslujeta v petek dne 31. 12. 1920 za stranke samo do 11 ure dopoldne.

Ra unovodja delavnic južne železnice Štravs v Mariboru je poneveril 170.000 K in popihal v N. Avstrijo; v jugoslovanskem Mariboru je pustil kot odškodnino stotisočere poneverbe le svojo ženo in dva otroka.

Radičevega agenta je aretirala na mariborskem glavnem kolodvoru policija, ko se je milil odpeljati v Grac, da stopi tamkaj v stik s takozvanim hrvatskim odborom, ki vodi habsburško propagando.

Orlovski vestnik.

Orlovski vestnik. Naraščajska telovadba telovadnega odseka Orel Maribor se vrši redno še le 7. januarja 1921. Sedaj telovadba ni mogoča, ker telovadnica ni zakurjena. Fr. K. vodja. — Bratje redni člani naj pridno posečaje društveni lokal in se poslužujejo dopisne knjige. Dvorana je odprta vsak večer od pol 7.—9. ure. — Bratje pevci naj se udeležujejo pevskih vaj, ki so v pondeljek od 7.—8. ure in v petek od 8.—9. ure!

Dopisi.

Jarenina. Znani priganjač Samostojne Gungl je na dan volitev grdo žalil kandidata Kmetske zveze g. Pušenjaka. Poskrbljeno je, da bo za svoje „delo“ dobil zaluzeno plačilo.

Št. Janž na Dr. pl. u. Dne 25. t. m. je ugrabila nemila smrt iz naše sredine priljubljenega visokošolca Ivana Fric. Pokojni je bil značajan mladenič, navdušen za lepe ideale krščanskega socializma. Bodi mu zemljica slovenska lahka! N. v. m. p.

Stráža stane za celo leto 120 K, za pol leta 60 K, za četrť leta 30 K, mesečno 12 K. V inozemstvo stane celotetno 150 K. Ne pozabite obnoviti naročnine o pravem času.

Inserirajte v „Straži“.

Mariborska eskomptna banka v Mariboru, Aleksandrova cesta št. 11.

Telefon št. 16.

Podružnica: **MURSKA SOBOTA.**

Sprejema: Vloge na knjižice, na tekoči in žiro-račun proti najugodnejšemu obrestovanju.
Kupuje in prodaja: Devize, valute, vrednostne papirje itd.
Izdaje: Čeka nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta.
Daje predujme: Na vrednostne papirje in na blago, ležeče v javnih skladiščih.
Daje kredite: Pod najugodnejšimi pogoji.
Prevzema: Borzna naročila in jih izvršuje najkulantneje.

Mala naznanila.

Razna:

PLANINSKI KOLEDAR ZA LETO 1921

Je v Mariboru na prodaj v trgovini tiskarne sv. Cirila ter Baloh & Rosina. Cena 20 K ter je namenjen čisti prebitek za povečanje koč na Korošici pod Ojstrico!

CENO KUPITE:

1 kloba iz hiševine 120 K, 1 srajca pizna 145 K, 1 predspanik 60 K, 1 par nogavic 36 K, 1 glavni robec 36 K, 1 tržna torbica 20 K, 1 m hlota 120 K, 1 m šifona 46 K, 1 par štrav 30 K, 1 nuda 15 K, vrvi za perilo 20, 40, 10 m dolge. Erdal 7 K, Abadi papir 2 K itd. pri

Alojziju Gnušek, Maribor
Glavni trg št. 6. 982

Proda se:

Gonilni jermeni

Is prvega la usnja v raznih širinah. Sivalni in vezalni jermeni v zalogi pri Iv. Gravos, Aleksandrova cesta 13. 994

Koruzne robkarje

lastnega izdelka ima v zalogi Franjo Farič, tovarnar, Maribor, Kralja Petra trg 9, Magdalensko predm. estje. 995

Službe:

Samostojni trgovec

primerne starosti, soliden in pošten, mekane stroke, samo z dobrimi referencami, išče primerne službe, najraje kot poslovodja dobrega podjetja. Pristopim tudi kot kompanion s primernim kapitalom, eventualno prevzemem dobre idčo trgovino v najem. Posredbe pod „Trgovec 1004“ na upraviteljsko strožo. 1004

Naročajte naše liste!

I. Jugoslovanska tovarna poljedeljskih strojev!

Stavbeno in umet. ključavničarstvo! Livarna za železo in kovine!

Izdeluje vsakovrstne stroje, kot poljedeljske, tovarniške, stroje za opekarne, za klobasne tovarne in parne žage. Motorje na bencin in olje.

Popravlja vsake vrste in vsakega izdelka strojev! Kupuje in vzame v račun vsakovrstne stare stroje Kislarno varenje v svoji lastni tovarni. Izdeluje v stavbinski obrti: Vsakovrstne številnice, ograje, peči, ključavnice, ter vsa v stavbeno stroko spadajoča dela kakor tudi popravila.

Franjo Farič, tovarnar, MARIBOR

Kralja Petra trg št. 9, Magdalensko predmestje (Poprej na Pohorju).

ZA BOŽIČNA IN NOVOLETNA DARILA!

Priporoča svojo obilno zalogo vsakovrstnega manufakturnega blaga, kot moškega in damskega sukna, barbenta, platna, perila, tiska (druka), konjske odeje, nogavice domačega izdelka itd. 998

NARODNA TVRDKA - RUDOLF NIEFERGAL
MARIBOR, Koroška cesta 1. V poslopju stare gimnazije tik cerkve sv. Alojzija.

Cevlje, dokolenice (gamaše) perilo obleke tržne torbice potov. košare, vrvi ter razno galanterijsko blago kupite najceneje pri tvrdki **Jakob Lah, Maribor** Glavni trg 2.

ZA ZIMO!

se dobi raznovrstno manufakturno blago v največji izbiri v

VELETRGOVINI MANUEAKTURNEGA BLAGA **Karela WORSCHÉ, Maribor**
GOSPOSKA ULICA.

Zajamčeno dobro blago! ... Najnižje cene! Postrežba točna! 999

„MERKUR“

VELETRGOV NA Z MANUFAKTURO NA DEBELO! **MARIBOR** NA DEBELO!
Canjkarjeva ulica št. 1 — (preje Kokoschinog)

Cenjenim trgovcem se uljudno naznanja, da se je ustanovila v Mariboru prepotrebna veletrgovina z vsakovrstnim manufakturnim, perilnim, pletenim in kratkim blagom na debelo.

Tvrška „MERKUR“ si je za prihodnjo pomladansko sezijo zasigurala največ čehoslovaških fabrikatov prvovrstne kakovosti, nadalje sklenila z največjimi čehoslovaškimi tovarnami ekskluzivno prodajo za Slovenijo.

Tvrška je ustanovila lastno nakupovalno skladišče na Dunaju za avstrijske in v Pragi za čehoslovaške proizvode. 971

Tvrška „MERKUR“ si je vzela za nalogo, njenemu trgovstvu omogočiti nakup blaga iz prve roke in tako tudi oblažiti draginjo in zato vljudno vabi cenjene gospode trgovce za obilen obisk.

božična in novoletna darila

priporoča 996
Ivan Kravos, Maribor, Aleksandrova ulica št. 13.

Inserirajte v „Straži“!

Kdor član S. P. D. naroči **PLANINSKI KOLEDAR**

Med. univers.
dr. Franjo Jankovič
ordinira razen nedelje in praznikov vsaki dan od 11. do 13. ure 995
v **MARIBORU**, Prešernova ulica št. 4/1.—2.

Svečnike, petroleine svetilke, plinove lestence (Gasluster) predela na **električno luč** nakenele in solidno tvrdka **Karel Tratnik, Maribor.**
Orožnova ulica št. 3. 944

NOVI KOLEDARJI ZA LETO 1921
najcenejši, se dobijo v Tiskarni sv. Cirila v Mariboru in sicer **Žepni bilježni koledarček** lično vezan stane s poštnino vred K 7-50. **Skladni veliki koledar** za pisarne in urade stane s poštnino vred K 15.—.

Naznanja so tužna vest da je 24. decembra ob 5. uri popoldne naš preblagi oče, stari oče in tast gospod **Jurij Bregant,** nadučitelj v pokoju, v 81. letu svoje starosti, previden s svetimi zakramenti mirno v Gosp. du zaspal. Pobrežje, 7. decembra 1920.
Žalujoča rodbina Bregantova in Petičeva.

Zahvala.
Povodom smrti dragerega očeta, starega očeta, tasta, gospoda **Jurija Bregant,** nadučitelja v pokoju, se zahvaljujemo predvsem pred. gospodu dr. Meivedu za krasen govor, veleč. gg. duhovnikom, gospodom pevcev, vsem sorodnikom in vsem onim, ki so spremlili pokojnika na z-duji poti. Pobrežje, 27. decembra 1920. 1009
Žalu oči ostali.